

گزارشی از برگزاری ششمین همایش ملی فرش ماشینی

تهیه و تنظیم: مینا بیانی - مهدیه درویش کوشالی

اشاره:

ششمین همایش ملی فرش ماشینی ایران با حضور سرپرست دفتر منسوجات و پوشاک وزارت صمت، دبیرکل انجمن صنایع نساجی ایران، رئیس اتاق بازرگانی کاشان، تولیدکنندگان، صنعتگران و کارشناسان فرش ماشینی در تالار غیاث‌الدین کاشانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کاشان با همت همت مرکز تحقیقات و سرای نوآوری فرش ماشینی این دانشگاه برگزار شد. هدف از برگزاری این همایش «بررسی تحولات و چالش‌های صنعت فرش ماشینی کشور»، «طرح مسائل، فرصت‌ها و بررسی نوآوری‌های صنعت فرش ماشینی» و «همفکری و همگرایی دیدگاه‌های اهالی صنعت و استادان دانشگاه برای ارتقای جایگاه صنعت فرش ماشینی منطقه» بود.

در حاشیه این همایش کتاب «بازاریابی و فروش فرش ماشینی»، پوستر «دومین رویداد فرش‌آپ» و «تمبر یادبود زنده‌یاد ارباب حسن تفضلی - پدر صنعت نساجی کاشان» با حضور فرزند ایشان - زیبا تفضلی - رونمایی شد و از شرکت‌های حامی برپایی همایش با اهدای لوح تقدیر، قدردانی به عمل آمد.

پس از تلاوت آیاتی از قرآن مجید و پخش سرود ملی، دکتر میثم عرب‌زاده - رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد کاشان - ضمن خوشامدگویی به میهمانان و تقدیر از تلاش‌های مستمر برگزارکنندگان همایش گفت: دانشگاه آزاد واحد کاشان از سال ۱۳۶۰ فعالیت خود را آغاز کرد و با توجه به رشته‌های تحصیلی گسترده و تعداد بالای دانشجویان به‌عنوان یکی از دانشگاه‌های سرآمد کشور و اولین دانشگاه آزاد استان اصفهان محسوب می‌شود.

وی با اعلام این مطلب که بنای دانشگاه برقراری ارتباط میان صنعت و دانشگاه است؛ افزود: اگر بتوان در دنیای پرشتاب امروز که پیشرفت‌های علمی به صورت ثانیه‌ای شکل می‌گیرند تحقیقات و فناوری دانشگاه‌ها را به صنعت سوق دهیم، گام مهمی در رشد و توسعه صنعتی کشور برداشته‌ایم.

چالش‌های صنعت فرش ماشینی ایران

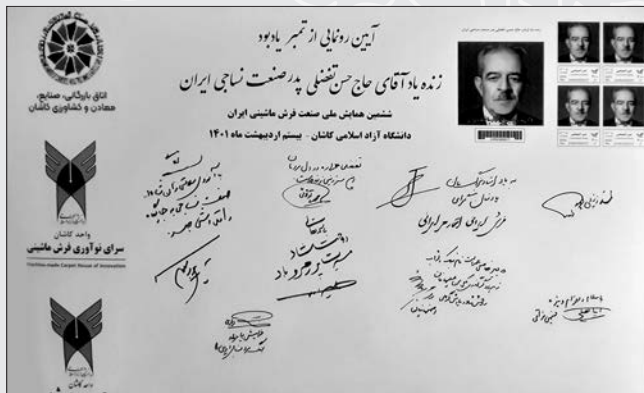
دکتر منصور دیاری - عضو هیئت علمی و رئیس سرای نوآوری فرش ماشینی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کاشان ابراز داشت: از همایش ملی صنعت فرش ماشینی می‌توان به‌عنوان دوره‌می فعالان این

صنعت یاد کرد زیرا سالی یک مرتبه دور همدیگر جمع می‌شویم و مباحث مختلف صنفی، صنعتی و دانشگاهی مطرح می‌گردد.

وی در ادامه به بیان بزرگ‌ترین چالش‌های صنعت فرش ماشینی پرداخت و گفت: بیش از هزار شرکت و واحد تولید فرش ماشینی در کشور فعال هستند که بیش از ۸۵۰ آن در منطقه کاشان - آران و بیدگل قرار دارد. در واقع این منطقه دومین مرکز بزرگ تولید و صادرات فرش ماشینی دنیا بعد از غازی انتپ ترکیه است.

دکتر دیاری، ظرفیت اسمی تولید سالانه فرش ماشینی کشور را ۱۳۵ میلیون متر مربع اعلام کرد و افزود: تولید سالانه فرش ۸۵ میلیون متر مربع است که از این رقم ۶۰ میلیون متر مربع مصرف داخلی (۷۰ درصد) و ۲۵ میلیون متر مربع (۳۰ درصد) به صادرات حدود ۳۰۰ میلیون دلار در سال به بیش از ۶۰ کشور علی‌رغم تحریم‌ها اختصاص دارد؛ همچنین سرانه مصرف فرش ماشینی هر ایرانی حدود ۰/۷۵ متر مربع است.

بنابر اعلام رئیس سرای نوآوری فرش ماشینی،

این زمینه «به هم پیوستن شرکت‌ها»، «تشکیل هلدینگ» و «راه‌اندازی شرکت‌های مدیریت صادرات» توصیه می‌شود.

دکتر دیاری به موضوع چالش تراز تجاری منفی فرش ماشینی ایران در بخش صادرات و واردات پرداخت و گفت: ۲۰۰ تا ۳۰۰ میلیون دلار صادرات داریم اما شاهد واردات ۵۰۰ تا ۶۰۰ میلیون دلاری هستیم که تبعات آن ۳۰۰ میلیون دلار ارزبری و تراز تجاری منفی صنعت فرش ماشینی و به ازای آن اشتغال بیش از ۳۰ هزار نفر به صورت مستقیم و بیش از ۵۰ هزار نفر به صورت غیرمستقیم می‌باشد. راهکاری برون رفت از تراز تجاری منفی فرش ماشینی را شامل این موارد دانست:

- * افزایش صادرات به خصوص به بازارهای در حال گشایش، اوراسیا، چین، سوریه و ...
- * جایگزینی مواد اولیه با وابستگی بالا (اکریلیک) با مواد اولیه با وابستگی کمتر (پلی‌استر و پلی‌پروپیلن)
- * کاهش واردات توسط ساخت ماشین‌های در داخل کشور و بومی‌سازی قطعات و لوازم یدکی مصرفی

این استاد دانشگاه از تکنولوژی چاپ دیجیتال در

فرش ماشینی ایران در مقابل رقیبان (به‌خصوص ترکیه) هستیم.

دومین چالش صنعت فرش ماشینی به گفته دکتر دیاری، وابستگی به مواد اولیه به خصوص اکریلیک است. مصرف سالیانه این الیاف در فرش ماشینی ۱۲۰ تا ۱۵۰ هزار تن است و بیش از ۹۰ درصد الیاف اکریلیک مصرفی توسط ترکیه تأمین می‌شود. این موضوع «افزایش قیمت تمام شده کالای صادراتی» و «ارزبری سالیانه ۳۰۰ تا ۴۵۰ میلیون دلار» را به همراه دارد.

وی راهکار رفع این چالش را «تلاش برای تولید AN جهت افزایش تولید پلی‌اکریل» و «جایگزینی بخشی از اکریلیک مصرفی با سایر الیاف مانند پلی‌استر» قلمداد کرد.

«کوچک و مینیاتوری بودن شرکت‌های تولیدی در مقیاس صادرات» چالش بعدی صنعت فرش ماشینی کشور است. از هزار واحد تولیدکننده این محصول، به طور متوسط در هر شرکت ۲ تا ۳ دستگاه فرش‌بافی وجود دارد که این رقم موجب ناتوانی رقابت در صادرات و ورود به بازارهای جهانی شده است. در

چالش‌های عمومی صنعت در ایران عبارتند از مشکلات بروکراسی اداری، بیمه تأمین اجتماعی، بانک‌ها، مالیات، سیاست‌های پولی و انرژی، کمبود نیروی متخصص.

دکتر دیاری، نخستین چالش پیش روی صنعت فرش ماشینی را عدم نوسازی ماشین‌آلات همزمان با عدم ساخت داخل دانست و گفت: اگر عمر مفید ماشین‌های بافندگی فرش در ایران ۱۰ سال و تعداد ماشین‌های مدرن بافندگی فرش را حدود ۱۵۰۰ دستگاه در نظر بگیریم؛ به واردات سالیانه حدود ۱۵۰ دستگاه بافندگی جدید نیاز داریم در حالی که طبق آمار از ۴۵۰ ماشین بافندگی نو مورد نیاز سه سال گذشته به دلیل تحریم‌ها، عدم مرادوات بانکی، عدم تخصیص ارز و ... کمتر از صد دستگاه وارد شده که این امر صنعتگران را با کمبود حداقل ۳۵۰ دستگاه بافندگی فرش ماشینی جدید و مدرن مواجه کرده است در نتیجه شاهد افزایش استهلاک ماشین‌آلات موجود، افزایش قیمت تمام شده محصول، عدم به‌کارگیری تکنولوژی روز در تولید محصولات جدید و رقابتی و ضعیف‌تر شدن قدرت رقابت‌پذیری صنعت

تغییر در چرخه تولید، تأمین و فروش فرش ماشینی را به ارمغان می‌آورد.

حرکت به سوی فعالیت‌های خلاقانه

مهندس افسانه محرابی - سرپرست دفتر منسوجات و پوشاک وزارت صمت- بیان داشت: ارتباط صنعت و دانشگاه در ارتقای واحدهای تولیدی بسیار مهم است؛ به خصوص امسال که توسط رهبر انقلاب به‌عنوان سال تولید دانش بنیان و اشتغال‌زایی نام‌گذاری شده است. با توجه به نیاز صنایع، باید به پژوهش‌ها و پایان‌نامه‌های دانشگاهی امتیازهایی داده شود تا در این مسیر قرار گیرند که بتوان به سمت واحدهای دانش‌بنیان گام برداریم.

وی افزود: صنعت فرش ماشینی از دهه ۵۰ شمسی با «کارخانه مخمل و ابریشم کاشان» و «فرش راوند کاشان» کار خود را شروع کرد اما از سال ۱۳۶۵ رشد و توسعه آن روند صعودی یافت تا امروز که به ظرفیت تولید ۱۳۵ میلیون متر مربع با جدیدترین تکنولوژی‌های روز دنیا رسیده است. سرپرست دفتر منسوجات و پوشاک وزارت صمت،

فروش فرش ماشینی) که به نظر می‌رسد آینده فروش فرش ماشینی ایران مختص این بخش خواهد بود.

وی در پایان به تغییر سیستم فروش داخلی فرش ماشینی از مغازه‌داری و بنکداری به هایپر فرش نیز پرداخت و گفت: این موضوع چالش است چون سیستم فروش سنتی و مغازه‌ای با سابقه طولانی در فروش، فرش ماشینی را به تعطیلی می‌کشاند؛ اما در عین حال فرصت نیز هست چون خون تازه‌ای در رگ‌های کسب و کار فرش ماشینی کشور جاری خواهد کرد زیرا منجر به:

تفکیک فضای کسب و کار صنعت فرش ماشینی به دو دسته تولید کننده و فروشنده

«حرکت هایپر فرش‌ها به سمت تولید فرش ماشینی همزمان با فروش»

«گسترش کارخانجات تولید فرش ماشینی به سمت فروش به شیوه (B2C Business to Customer)

و «ایجاد فروشگاه‌های بزرگ در شهرک‌های صنعتی در مجاورت کارخانه‌های تولیدی» می‌شود که نهایتاً

صنعت فرش ماشینی به‌عنوان چالش و فرصت اشاره کرد و گفت: «چالش» است چون صنعت بافندگی فعلی یعنی ژاکارد را به رقابت می‌طلبد به خصوص در زمینه تنوع و رنگ‌بندی که فرش چاپی انتهای ندارد؛ «فرصت» است چون این صنعت را در مقابل رقیبان بین‌المللی مسلح‌تر می‌سازد و پاسخگوی حجم بالاتری از سلايق مشتریان است. دکتر دیباری، سهم فرش‌های چاپی از کل فروش فرش ماشینی ایران را کمتر از ۵ درصد عنوان کرد و ابراز امیدواری کرد تا این رقم طی پنج سال آینده به حدود ۲۵ درصد برسد.

چهار شیوه متداول فروش فرش در بازار داخلی بنا بر اعلام دکتر دیباری عبارتند از:

- *فروش از طریق مغازه‌های سنتی و بنکداری
- * فروش از طریق شعبات فروشگاه‌های کارخانه‌های بزرگ و یا نمایندگی‌ها
- *فروش از طریق سایت‌های فروش کالا یا سایت‌های اینترنتی شرکت‌های تولیدی
- *فروش از طریق هایپر‌ها (مجموعه‌های بزرگ

انجمن صنایع نساجی ایران - از مدیران پیشین دانشگاه آزاد واحد کاشان جهت تداوم برگزاری یک همایش در طول سالیان متوالی و طی ریاست افراد مختلف قدردانی به عمل آورد و ابراز امیدواری نمود سال‌های سال شاهد برگزاری این همایش باشیم تا تولیدکنندگان فرش ماشینی جهانی بتوانند توانمندی‌های خود را در بازارهای جهانی به منصفه ظهور برسانند.

وی ادامه داد: حدود شصت سال از تأسیس انجمن صنایع نساجی ایران سپری می‌شود و اعضای هیئت مدیره از اقصی نقاط کشور و در رشته‌های مختلف صنایع نساجی حضور دارند؛ در این میان شهر کاشان نقش مهم و موثری در شکل‌گیری انجمن ایفا می‌نماید و حضور تولیدکنندگان فرش ماشینی طی سال‌های اخیر در بین اعضای انجمن نکته قابل ملاحظه‌ای به شمار می‌آید.

وی به کارگروه‌های تخصصی انجمن نیز اشاره کرد و گفت: مسائل و مشکلات صنوف مختلف از زنجیره ارزش صنعت نساجی توسط اعضای این

نخبه دانشگاهی بهره گرفته شود. وی بیان کرد: برای توسعه صادرات فرش ماشینی، بخش خصوصی باید منافع خودش را در راستای منافع ملی مشاهده نماید و دولت نیز حمایت واقعی از تولیدکنندگان و بخش خصوصی داشته باشد تا با همدلی، یکپارچگی و وفاق بین بخش‌های خصوصی و دولتی این صنعت به جایگاه اصلی‌اش برسد.

این مقام مسئول به تعرفه‌های سال ۱۴۰۱ نیز اشاره کرد و از صنعتگران خواست ضمن مشارکت با تشکل‌های تخصصی، نظرات و دیدگاه‌های خود را با دفتر صنایع منسوجات و پوشاک وزارت صمت در میان بگذارند.

به گفته سرپرست دفتر منسوجات و پوشاک وزارت صمت، از حدود ۷۰ کشوری که هدف صادرات کشور هستند، ۸۴ درصد صادرات ایران فقط به کشورهای اطراف صادر می‌شود در حالی که مقاصد صادراتی باید افزایش پیدا کند.

حمایت از تولید و اشتغال‌زایی فراموش نشود

مهندس سیدشجاع‌الدین امامی رئوف - دبیر

چالش اصلی فرش ماشینی کشور را صادرات دانست و سپس گفت: از بین ۹۳۹ واحد تولیدکننده فرش ماشینی فقط ۱۵ واحد دارای جواز تحقیق و توسعه (R&D) هستند؛ هرچند بسیاری از واحدهای تحقیق و توسعه پروانه مربوطه را دریافت نکرده‌اند لذا از واحدهای فعال نساجی درخواست می‌کنیم تا در راستای شفاف سازی آمار تولید و مصرف کشور نسبت به ثبت نام و درج اطلاعات مربوطه در سامانه جامع تجارت اقدام نمایند تا از بروز مشکلات مربوط به قطع سهمیه‌ها یا دریافت خدمات مختلف از سامانه‌های دولت و ... جلوگیری به عمل آید.

وی، وجود تعداد زیادی کارخانه‌های فرش ماشینی کوچک را یکی از چالش‌های صادرات این صنعت در کشور دانست که باید با کمک سازمان توسعه تجارت رفع شود.

مهندس محرابی گفت: تمامی واحدهای صنعت فرش ماشینی به‌ویژه واحدهای بزرگ باید با هدف افزایش صادرات این صنعت به سمت فعالیت‌های خلاقانه هدایت شوند و در این راه از دانش‌آموختگان

شتاب‌زدگی با دستاویز حمایت از دانش بنیان قانونی مصوب کرده است که مانع واردات همه ماشین‌آلات به کشور می‌شود. خواهش می‌کنیم کمک نکنند، چوب به دست و پای تولیدکننده نزنند و در واقع هیچ زحمتی برای مانکشند! (تشویق حضار)

تولایی افزود: فرش ماشینی تنها لوازم خانگی است که با وجود تمام محدودیت‌ها صد درصد ایرانی است و به دلیل کیفیت بالا، قاچاق نمی‌شود چون بخش خصوصی اختیار تولید آن را به کار گرفته است و دولت نقشی ندارد.

وی اذعان داشت: هر جا مردم پای کار باشند، هم عیار آن تولید آن محصول بیشتر می‌شود، واردات متوقف می‌شود، کیفیت آن عالی می‌شود و حتی صادرات آن رقم می‌خورد. لذا بیایید همه مطالبه کنیم که بخش خصوصی پا به میدان بگذارد. بخش خصوصی می‌تواند استقلال کشور را تضمین کند. آبادانی کشور را تضمین کند

رئیس اتاق بازرگانی کاشان تصریح کرد: اگر صادرات فرش ماشینی با مشکل مواجه است به خاطر عیار

نسبت به زنجیره ارزش نساجی هستیم؛ «بررسی مشکلات ایجاد شده مصوبات و دستورالعمل‌های صادره توسط نهادهای مختلف متصدی تحقق شعار سال»، «تلاش برای لغو معافیت ورود ماشین‌آلات»، «بررسی تغییرات بی‌تناسب حقوق ورودی در کتاب مقررات صادرات و واردات سال جدید»، «حمایت از سرمایه‌گذاری‌های جدید در صنعت نساجی»، «لغو معافیت ورود ماشین‌آلات دست دوم»، «الزام واحدها به عرضه محصولات در بورس کالا» و «نیاز صنعت به تسهیلات ارزان قیمت برای بازسازی و نوسازی» را از مهم‌ترین موارد تحت پیگیری انجمن طی هفته‌های آتی برشمرد و از رایزنی با نمایندگان مجلس شورای اسلامی شهرها و استان‌های مختلف خبر داد.

با شعار حمایت از تولید، موانع درست می‌کنند!

به گفته محمود تولایی- رئیس اتاق بازرگانی کاشان- گلایه شدید از مجلس و دولت داریم، نمی‌توانیم بگوییم به مشهدالرضا می‌رویم ولی به سمت بندرعباس حرکت کنیم! با شعار حمایت از تولید، موانع درست می‌کنند. مجلس ابتدای سال با

کمیته‌ها مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. امیدوارم اعضای کارگروه فرش ماشینی و ریسندگی الیاف بلند انجمن با حضور موثر در جلسات کارگروه‌های تخصصی انجمن، هیئت مدیره جدید را در تحقق برنامه‌های خود یاری رسانند.

مهندس امامی رئوف ضمن انتقاد از عدم حضور دکتر محمد مهدی برادران - معاونت صنایع عمومی وزارت صمت- در این همایش، بر لزوم تقویت بیشتر دفتر صنایع منسوجات و پوشاک وزارت صنعت افزایش اختیارات دفتر مذکور برای همراهی با واحدهای نساجی تأکید کرد.

دبیرکل انجمن صنایع نساجی ایران متذکر شد: نباید به بهانه دانش بنیان، ادامه شعار سال یعنی تولید و اشتغال‌زایی مورد فراموشی قرار گیرد؛ زیرا نساجی یکی از اشتغال‌زاترین صنایع کشور محسوب می‌شود و نیازمند توجه ویژه دولت است.

وی ضمن بیان این مطلب که به تازگی شاهد اعمال تغییراتی در تعرفه‌ها و حقوق ورودی آن هم بدون نظرخواهی از بخش خصوصی و بی‌توجهی

در این همایش ضمن پخش تیزری با موضوع متاورس (Metaverse) به‌عنوان نسل بعدی اینترنت از تمبر یادبود زنده یاد ارباب حسن تفضلی با حضور فرزند ایشان - خانم زیبا تفضلی - رونمایی شد. کتاب «فروشندگی در فرش ماشینی» نوشته منصور دیاری بیدگی عضو هیئت علمی و رئیس سرای نوآوری فرش ماشینی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کاشان رونمایی شد. در این کتاب اصول بازاریابی، ترفندهای فروش حرفه‌ای و بازاریابی دیجیتالی و تکنیک‌های فروش فرش ماشینی در روش‌های مختلف سنتی و مدرن مورد توجه قرار گرفته است. همچنین خبر برپایی دومین رویداد فرش‌آپ با هدف شناسایی و معرفی ایده‌های برتر صنعت فرش ماشینی آذر امسال در دانشگاه آزاد اسلامی واحد کاشان نیز اعلام شد.

جلسه پرسش و پاسخ همایش نیز با حضور خانم محرابی، آقایان دیاری (رئیس جلسه) دیانت، امامی رئوف و زینلی‌پور پیرامون مسائلی مانند توان صنعتگران ایرانی جهت ساخت ماشین‌آلات فرش‌بافی، موانع و مشکلات تهیه مواد اولیه، قوانین و

تولید نیست. موانع دیگر مانع شده است. در حوزه سیاست‌های خارجی و مبادله ارز مشکلات وجود دارد. معتقدم هنوز هم تولید و تولیدکننده دروزارت صنعت جدی گرفته نمی‌شود. حتی اگر رهبری بگوید ولی کسی گوش نمی‌دهد.

هنوز شرکت‌های خصوصی مورد توجه وزارت صنعت است که یک کالایی با ۵ برابر قیمت و ۱۰ درصد کیفیت جهانی به مردم بدهند و هر وقت کسی اعتراض کند می‌گویند استراتژی کشور است. باید مطالبه‌گر باشیم که بتوانیم بخش خصوصی را حمایت کنیم.

وی در پایان گفت: هرچند مشکلات و موانع بخشی از تولیدکنندگان را خسته کرده و باعث خروج آنان از میدان تولید شده ولی شاکله فرش ماشینی خسته نخواهد شد و با ابتکار و خلاقیت، طرح و رنگ و نقش و ترنج و محراب را به هم گره زده و خواهد بافت و با کمال تواضع محصولی تولید خواهد کرد تا زیر پای مردم را فرش کند. به خاطر این تولیدکننده ایرانی به تولید و اشتغال و ثروت برای کشور پای‌بند است.

مقررات دست و پاگیر، چالش‌های صادراتی، مشکلات واردات ماشین‌آلات و ... مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. در نهایت ششمین همایش ملی صنعت فرش ماشینی ایران با اهدای لوح تقدیر به حامیان این رویداد علمی - صنعتی به اتمام رسید.